

INTRODUCERE

Apariția grecilor în Grecia

În mileniul II a. Chr. apar în Grecia triburi de războinici din stăpele ponto-caucaziene ce vorbeau un idiom indoeuropean înrudit cu latina, limbile celtice, germanice, balto-slavice, tracică, albaneză, armeană, limbile indiene, vedea perșă, hitita în toharică. Aceștia se numeau proto-greci.

Prima etnie greacă individualizată sunt micenii / aheeni. Aceștia au ocupat spațiul pen. Grecii, și-le mări chetitarave și coastele vestice ale Asiei mici. După învingerea miceniană a urmat o invazie doriană (din N. Europei), care va distruge cetatea miceniană în anul 1100 a. Chr. Dorianii aduc civilizația fierului și produc barbarizarea formelor de cultură existente în spațiul micenian.

Periodizarea istoriei limbii

A. Perioada limbii grecești vechi [perioada formelor scrise ~ 1400 a. Chr. → sfârșitul Antichității, 394 p. Chr.]:

1. Apartenența idiomurilor etnice la nucleul limbilor indoeuropene;
2. Perioada unitară a limbii: greaca comună;
3. Perioada diferențierii dialectale. Fiecare zonă geografică îi este propriu un dialect. Astfel, conceptul de limbă elină este unul generalizat, formă care este denumită dialectul atic (în acest dialect au fost scrise cele mai importante opere literare).

3.a. Perioada limbii grecești miceniene (sec. XIV-XII a. Chr.). Aceasta limbă elină miceniană se vorbea în Micene, aici descoperindu-se tablete contabile de lut ars scrise într-un silabar (liniarul / silabarul B) și alte tablete într-un alt tip de silabar (liniarul / silabarul A). Silabarul B a fost descifrat de Michael Ventris și J. Chadwick. Denumirea de silabar provine de la faptul că aceste liniare notau, de fapt, silabe;

3.b. Perioada limbii grecești arhaice și clasică. Aceasta cuprinde patru grupe dialectale:

- Dialectul ionic-atic (vorbit în Ionia, Cyclade, Eubee [ionic], Athena și pen. Atică [atic]);
- Dialectul ahean: 1) arcadic (centrul Peloponezului); 2) cipriot (Cipru); 3) Pamfiliac (coasta de S. a Asiei mici);
- Dialectul eolic: 1) thesalian (Grecia continentală); 2) beotian; 3) lesbic (Asia mică); 4) din Eolida asiatică;
- Dialectul occidental (vestul Peloponezului, Creta, Sicilia, S. Italiei);

3.c. Perioada noii unități lingvistice. Cuprinde 2 epoci:

- Epoca elinistică (323 a. Chr. → 30 p. Chr.). Apare limba κοινή (koine - greacă comună), bazată pe dialectul attic. Aceasta reprezintă prima parte a limbii grecești bizantine;

- Epoca greco-romană (30 a. Chr. → 529 p. Chr.). Aceasta epocă se încheie sub domnia împăratului bizantin Justinian I, care include școlile filozofice păgâne din Atena. Apare diferențe în fonetică și lexic față de limba greacă clasică.

B. Perioada limbii grecești medii (adesea numită greacă bizantină) [sfârșitul Antichității, 394 p. Chr. → 1453, căderea Constantinopolului sub turcii otomani]. Aici limba greacă medie prevalează în scris greacă populară;

C. Perioada limbii neo-grecești (1453 → prezent). Prezintă două idiomuri:

- Idiomul Katharevusa, creat pe baza limbii grecești clasice [→ al de-al II-lei război mondial];

- Idiomul dimotiki (limba poporului) va dezlocui Katharevusa. Prin reformă din 1980, grecii vor elimina spiritul din scrieri, accentul va fi anulat în favoarea accentului ascuțit, monosilabiile nu vor purta accent.

Scrierea apare la Micene. Este de două feluri: 1) scrierea silabică; 2) scrierea fonetică (sec. VII a. Chr.) notază sunete și va fi preluată de la fenicieni, iar grecii vor adăuga nu numai notarea vocalilor. Se impune un alfabet unitar în anul 403 a. Chr., corespunzător arhontatului lui Euclides.

Alfabetul cuprinde 24 de litere:

NR. CRT.	MAYUSCULE	MINUSCULE	DENUMIREA ELINICĂ	TRANSCRIEREA LATINĂ	LITERA ȘI SUNETUL / SUNETELE CORESPUNZĂTOARE
1.	A	α	ἄλφα	alpha	a
2.	B	β/β*	βῆτα	bēta	b
3.	Γ	γ	γάμμα	gamma	g / n velar
4.	Δ	δ	δέλτα	delta	d
5.	E	ε	ἒ ψιλόν	e psilón	ē închis
6.	Z	ζ	ζῆτα	zēta	sd > zol / dz
7.	H	η	ἦτα	ēta	ē deschis
8.	Θ	θ	θῆτα	thēta	th
9.	I	ι	ἰῶτα	iōta	i
10.	K	κ	κάππα	Kappa	k (c)

NR. CRT.	MAJUSCULE	MINUSCULE	DENUMIREA ELINICĂ	TRANSCRIEREA LATINĂ	LITERA ȘI SUNETUL /SUNETELE CORESPUNZĂTOARE
11.	Λ	λ	λά(μ)δα	la(u)lda	l
12.	Μ	μ	μῦ	my	m
13.	Ν	ν	νῦ	ny	n
14.	Ξ	ξ	ξ(ε)ι	x(e)i	x (os)
15.	Ο	ο	ὀ μικρόν	o mikrón	ō incluis
16.	Π	π	π(ε)ι	p(e)i	p
17.	Ρ	ρ	ῥω	rho	r
18.	Σ/Ϛ*2	σ*3/ς*4/ϙ*5	σῖγμα	sigma	s
19.	Τ	τ	ταῦ	tau	t
20.	Υ	υ	Ϝ φιλόν	y(i) philón	ü
21.	Φ	φ	φ(ε)ι	ph(e)i	ph
22.	Χ	χ	χ(ε)ι	ch(e)i	ch
23.	Ψ	ψ	ψ(ε)ι	ps(e)i	ps
24.	Ω	ω	ὦ μέγα	o méga	ō discluis

- *1 = θ - apare în interiorul cuvântului (în prezent nu se mai folosește);
 *2 = Ϛ - „lunar” apare dialectal în inscripții;
 *3 = σ - se folosește numai în interiorul cuvântului;
 *4 = ς - se folosește numai la final de cuvânt;
 *5 = ϙ - se folosește foarte rar.

Denumirea de „epsilon” și „y philon” dată de din perioada bizantină și indică grafeme simple: α = ε / α = ι; ξ = dz / zd; Ξ = ks; ψ = ps. Acestea sunt consoane duble. υ se pronunța „i” în general și „u” propriu-zis ca al doilea element al diftongului.

Pronunția. Există două tradiții:

- 1) Tradiția erasmică. Promotor: Erasmus din Rotterdam. El a reconstruit pronunția din vechea cetate a Athenei, din sec. V a. Chr.;
- 2) Tradiția reuchliniană. Promotor: Johannes Reuchlin (1445-1523). Are drept caracteristică itacismul (pronunțarea lui η, ι, υ / α, ε, ο, precum și η, α „i”). Vizează perioada bizantină și neogrecarea. β = v (retacismul); υ = v / f dacă este al doilea element al diftongului.

Sunetele

A Elemente vocale simple:

- a) vocalele simple:
- 5 scurte: $\alpha, \epsilon, \iota, \omicron, \upsilon$;
  - 5 lungi: $\alpha, \eta, \epsilon, \omega, \upsilon$;

b) diftongii sunt alcătuiți din vocală și semivocală.

- diftongii cu prima vocală scurtă: $\alpha\iota, \alpha\upsilon, \omicron\epsilon, \omicron\upsilon, \epsilon\upsilon, \upsilon\epsilon, \upsilon\upsilon$;
- diftongii cu prima vocală lungă: $\alpha\upsilon, \eta\upsilon, \omega\upsilon$ / $\epsilon\iota$ și $\omicron\upsilon$ sunt falsi diftongi doar dacă notază un „e” lung și un „o” lung:
ex: Σοφóκλεις = Sophocles

c) diftongii improprie: $\alpha, \eta, \omega + \iota$. Pronunția lor s-a atenuat cu timpul, până la dispariția lor cu totul. Dacă primul element al diftongului e scris cu minuscule, ι se subscrie: $\alpha\iota, \eta\iota, \omega\iota = „a”, „e”, „o$. Dacă apare o majusculă, ι se adscribe: $\Alpha, \Eta, \Omega$. Spiritul în accentul care pot apărea se mută pe primul element: Alpha / Ai ; dacă apare pe al doilea element, se pronunța într-un grup.

Spiritele. Orice cuvânt care începe cu un element vocalic poartă spirit. Denumirea vine de la $\piνεύμα$ = suflu, aspirație (lat. spiritus). Rezultat în urma dispariției σ, ϕ , uneori chiar și a lui γ .

- Există două tipuri de spirite:
- aspru ['] = h + elementul vocalic;
  - din [-] = h + elementul vocalic.

Aceștia au fost inventați de Aristofan din Bizanț.

- Dispunere:
- 1) dacă la inițială este o vocală minuscule, spiritul se pune lângă ea: $\alpha = a / \alpha = ha$;
  - 2) dacă inițială este accentuată ascuțit, spiritul este pe primul: $\alpha' = a / \alpha' = ha$;
  - 3) pentru accent circumflex: $\tilde{\alpha} = a / \tilde{\alpha} = ha$;
  - 4) dacă la inițială este vocală majusculă: $\text{Alpha} = a / \text{Alpha} = ha$;
  - 5) dacă pe vocală majusculă inițială este accent: $\text{Alpha} = a / \text{Alpha} =$
  - 6) dacă avem diftongi:
    - pentru cei proprii-zisi, - m - se pune lângă al doilea element al diftongului: $\text{Alpha}\iota' = hai / \alpha\iota' = hai$;
 $\text{Alpha}\epsilon' = ai / \alpha\epsilon' = ai$
 $\text{Alpha}\eta' = ai / \alpha\eta' = ai$
    - pentru cei improprie accentul și spiritul cad pe primul element: ex: $\text{Alpha}\omicron\gamma\varsigma = Hades$
  - 7) Dacă ϵ și υ la inițială poartă spirit aspru: $\epsilon' = sho / \upsilon' = ho$

e = singura consoană care poartă spirant. Dublu pe în interiorul cuvântului se notează $\phi\epsilon$. Ex: $\pi\acute{o}\rho\phi\acute{o}\varsigma$

3. Consoanele

a) digrafe: ϕ, χ, ψ ;

b) oclusive: → velare
→ labiale
→ dentale

Oclusive:

	SURDE	SONORE	ASPIRATE
VELARE	k	g	χ (c+h)
LABIALE	p	b	ϕ (p+h)
DENTALE	t	d	θ (t+h)

Consoanele sonante: λ, ρ (lichide);

μ, ν (nazali);

f, φ (spiranti);

Consoana siflantă: σ, ς ;

Clarificare sonanti:

λ - lichidă laterală;

ρ - lichidă vibrantă;

μ - nazală labială;

ν - nazală dentală;

f - spirantă labială;

φ - spirantă velară.

Silaba

În funcție de elementul vocalic se constituie silaba. Elementul vocalic poartă denumirea de centru de silabă. Silabele pot fi deschise, când se termină într-o vocală, sau închise, când se termină într-o consoană.

Reguli

- I. • orice consoană face silabă cu sunetul următor;
• orice grup consonantic cu care poate să înceapă un cuvânt elin, face silabă cu sunetul următor:

$\epsilon\rho\omicron\mu\epsilon\upsilon \rightarrow \epsilon\rho\omicron - \mu\epsilon\upsilon$

- vocalile pot constitui silabă și singure:

$\acute{o}\pi\lambda\omicron\upsilon \rightarrow \acute{o} - \pi\lambda\omicron\upsilon$

- II. • cuvintele compuse se împart în elementele componente:

$\varsigma\omicron\upsilon\nu\epsilon\chi\omega \rightarrow \varsigma\omicron\upsilon\nu - \epsilon\chi\omega$

$\acute{\alpha}\omicron\sigma\pi\epsilon\epsilon\varsigma \rightarrow \acute{\alpha}\omicron\sigma - \pi\epsilon\epsilon\varsigma$

- III. • două consoane identice (geminat): „gg”, „tt”, „pp”, „ss”, sau echivalente (consoană surdă + aspirată) din silabe diferite:

$\rho\acute{\alpha}\lambda\lambda\omega \rightarrow \rho\acute{\alpha}\lambda - \lambda\omega$

$\rho\alpha\kappa\rho\acute{o}\varsigma \rightarrow \rho\alpha\kappa - \rho\acute{o}\varsigma$

- dacă un grup consonantic format dintr-o oclisivă + lichidă (λ, ρ) ori

magala (μ, ν) formează mutacum liquida. Totul va trece în silaba următoare (exceptie fac licențele poetice):

ἄγγελος → ἄ-γγελος

ἥρεα φά → ἥ-ρεα-φά

N.B.! În perioada homerică putem întâlni situații în care mutacum liquida să fie în silabe diferite.

IV. Într-un grup de trei consoane, prima consoană rămâne în silaba anterioară, iar celelalte trec în următoarea; dacă formează mutacum liquida. Astfel, primele două consoane rămân în silaba anterioară, în următoarea trec în celelalte silabe:

ὄστρακον → ὄσ-τρα-κον

ἐφύγκται → ἐφ-ύγκ-ται

Continenta silabei

- Silaba este considerată scurtă prin natură, dacă conține o vocală scurtă + o singură consoană: ἔ-γο-μεν.
- Silaba este considerată lungă prin natură, dacă conține o vocală lungă sau un diftong: ἦρως → ἦ-ρως / εὐπονή → εὐ-πο-νή.
- Dacă silaba conține o vocală scurtă + un grup consonantic / consoană (χ, ξ, ψ) ea este lungă prin poziție: ἄρκτος → ἄ-ρκτος / ἄλφιον → ἄ-λφιον.
- Diftongii αἰ, αὖ, în finală absolută, contagează scurt pentru accent, cu excepția locativului și a optativului.

N.B.! Grupul vocalis ante vocale brevis est nu funcționează decât dialectal. De aceea, fenomenul se mai numește și iônica. În versificație; o finală vocalică lungă contagează obște scurtă înaintea unui element vocal inițial.

Curântul

Reprezintă unitatea minimală a enunțului. Cuprinde radicalul [rădăcina] terminată [circumstanțierea în enunț a radicalului]. Curântul poate avea în finală apa-munitile consoane mobile. Prezența lor este condiționată de vecinătatea fonetică. Reprezintă o reacție la hiat.

a) „νεφελέκυστικον” → apare în cazul verbului la pers. III sg / pl.
→ în cazul numelui, după deriventa de D.

b) „οκ”, „ού”, „οὐκ” → dacă urmează după el un curânt cu inițială vocalică:
οὐκ ἔλπίσω
οὐκ ἰδόμεαι
οὐκ φέρω

q. 5^a pentru adverbele în „w”: μέχρι, -ως / ὅτω, -ως.

Accentul

Există două modalități de a evidenția un element vocalic în timpul verbelor: fie prin pronunțarea cu intensitate a elementului (accentuat de intensitate), fie prin înălțarea voci cu o notă mai susținută (tonul înălțat de greutate din Indo-europeană).

Locul accentului tonic grecesc depinde de cantitatea ultimii silabe a cuvântului.

În scrierea greacă, notarea tonului s-a făcut prin școala alexandriană (sec. III a. Chr.), care făcea acest lucru doar pentru cuvintele rare. Este o invenție a lui Aristofan din Bizanț. Accentul va fi notat constant după sec. al IX-lea p. Chr.

Tipul tonului variază după tipul elementului vocalic intonat: ex. dacă este un element vocalic lung (vocală lungă / diftong), tonul marchează prima sau a doua parte a acestui element lung. Mora reprezentată durată, timpul. Există trei tipuri de tonuri: ascuțit, circumflex și grav.

1. Accentul ascuțit [τόνος ὀξύς] poate sta pe o vocală scurtă sau pe o vocală lungă, intonat pe a doua ei moră. Intonarea este / aspră.

καλός (vocală scurtă) / καλοῦς (diftong) [2 mori];

2. Accentul circumflex marchează prima moră a unui cuvânt. Intonarea este lină. Se poate nota → [˘] [˘˘].

βαρά, -ας / ὀϊκός, ὀϊκός

3. Accentul grav [τόνος βαρύς] se găsește doar pe finala cuvântului. Este fostul accent ascuțit de pe finala cuvântului, devenit grav dacă după acest cuvânt urmează un alt cuvânt accentuat: Dacă urmează o pară lungă sau un cuvânt marcat, accentul ascuțit nu devine grav pentru că, în aceste situații, respectiv silaba devine interioră și nu finală.

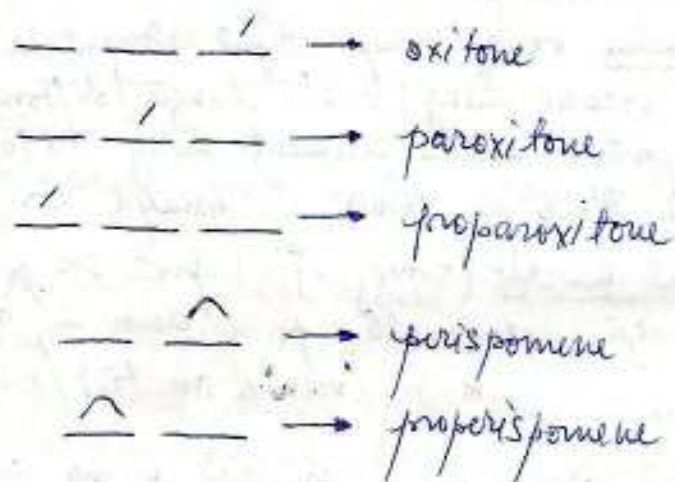
Legi de intonare

- a. Tonul ascuțit marchează una dintre ultimele trei mori ale cuvântului. Silaba antipenultimă poate fi accentuată ascuțit dacă ultima silabă este scurtă: ἀνθρώπος / ἀνθρώπου. Accentul ascuțit de pe silaba penultimă a unui cuvânt devine circumflex, dacă finala se scurtă: ψυχή / ψυχῆς. Accentul ascuțit de pe finala unui cuvânt devine circumflex doar la cazurile: G/D = zg/pl/dual.

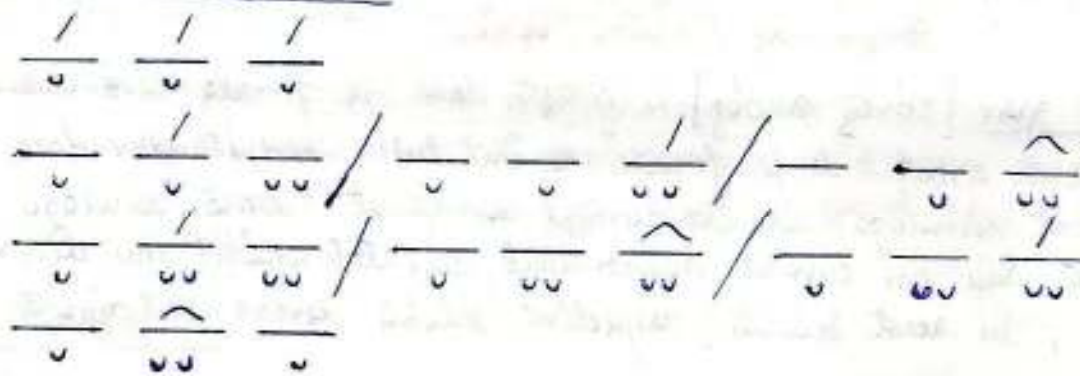

b. Accentul circumflex poate manca fie ultima silabă lungă a cuvântului, fie penultima lungă a acestuia: $\psi\alpha\chi\acute{\alpha}\nu / \delta\acute{\alpha}\rho\alpha\nu / \delta\omega\rho\acute{\alpha}\nu$. Dacă accentul circumflex este urmat de o silabă lungă, devine accentuat în cuvintele compuse, tonul se retrage pe cât posibil: $\psi\lambda\alpha\sigma \rightarrow \acute{\psi}\lambda\alpha\sigma$, $\nu\omega\gamma \rightarrow \acute{\epsilon}\nu\nu\omega\gamma$.

- Pronumele interogative, în păstrază accentul, chiar dacă urmează cuvinte accentuate după el.
- Cuvintele accentuate accentuat pe ultima silabă se numesc **OXITONE** cele de pe penultima **PERISPOMENE** (w pe ultima) / **PROPERISPOMENE** (pe penultima). Cele accentuate pe a doua sau pe a treia silabă se numesc **BARITONE**.

• Schema accentului:

Cuvintele atone

- proclitice;
- enclitice.

Procliticele sunt cuvinte atone care neavând em ton propriu se sprijină pe cuvântul următor în fac un corp comun cu acel cuvânt.

- $\acute{o}$, $\acute{\eta}$, $\acute{o}\epsilon$, $\acute{\alpha}\epsilon$ [articol];
- $\acute{\epsilon}\gamma$ ($\acute{\epsilon}\gamma$), $\acute{\epsilon}\nu$, $\acute{\epsilon}\kappa$;
- $\acute{\epsilon}\acute{\iota}$, $\acute{\alpha}\gamma$ ($\acute{\alpha}\gamma$, $\acute{\alpha}\mu\acute{\epsilon}\lambda\acute{\alpha}\varsigma$, $\acute{\alpha}\sigma\acute{\alpha}$, $\acute{\alpha}\nu\acute{\alpha}\lambda\acute{\tau}$);
- $\acute{\alpha}\nu$ ($\acute{\alpha}\nu\acute{\alpha}$, $\acute{\alpha}\nu\acute{\alpha}\varsigma$).

Procliticele primare accent când cuvântul ațon este urmat de un enclitic: ἐστε, οἶτε sunt restructurate ca două cuvinte distincte. Poate primi accent acutit negativă ὄ, dacă este urmată de un semn de punctuație: φῦς ἦ ὄ. [¹ = ; / ; ' ; ' = ?].

Encliticele pot fi monosilabice sau bisilabice. Formează o unitate fonetică cu un cuvânt precedent pe care se sprijină: τε, α = (eu, o, vreun, vreo). Ele sunt enclitice de G, D în Ac., ale pronumelor personale de pers. I și a II-a.

	G.	D.	Ac.	
I.	<u>μεν</u>	<u>μοι</u>	<u>μη</u>	reflexiv: <u>σῶ</u> , <u>οἶ</u> , <u>ἔ</u> , <u>μεν</u> .
II.	<u>σοι</u>	<u>σοι</u>	<u>σε</u>	

Reguli

- monosilabicele enclitice micșorată nu au accent;
- bisilabicele pot avea: dacă sunt precedate de un cuvânt paroxiton;
- cuvintele proparoxitone în perisporone urmate de un enclitic, primare un al doilea accent de enclitic pe silaba lor finală;
- dacă un enclitic deschide o frază, va fi intonat acutit, la fel și dacă va fi urmat de un proclitic: ἀνθρώποις - τε / ἐσσι.
- encliticul nu primește accent decât dacă există accent pe penultima silabă a cuvântului precedent, iar el este bisilabic.

Categoriile gramaticale ale numelui

Acelea sunt marcate cu derivate specifice.

1. Cazul este o categorie morfo-sintactică a desemnării funcției numelui în enunț. Funcțiile cazului sunt asemănătoare cu ale din limba indoeuropeană. / NOMINATIVUL: este cazul subiectului care se numește prin următoarele caracteristici:

- -ς (animat) = sigmatic;
- gradul lung al vocalei finale;
- pentru inanimat -ν;
- desinența „ο”, pentru grupul acut al vocalei finale.

4 VOCATIVUL: → este egal cu N.

- are derivate „ο” - lung pură a cuvântului.

c/ ACUZATIVUL: → este cazul Complementului Direct.

- este cazul Complementului Circumstanțial [arată direcția, ținta, către ce?, spre ce?, împotriva a ce? ⇒ extensivitate în spațiu și timp].

d) GENITIVUL → este cazul Atributivului;
 → Separativul indo-european (Ablativul)
 → propoziții: *ἐκ*, *ἐξ*, *ἐκ*;

e) DATIVUL → este cazul Complementului Indirect;
 → Instrumental;
 → Sociativ - *σύν*, *σύν* (cu)
 → Locativ cu propoziția *ἐν* (în, la, pe).

2. Numărul: singular, dual (doar pentru obiectele văzute ca perechi), plural

Flexiunea Articolului

NUMĂR	CAZ	MASCULIN	FEMININ	NEUTRU
SINGULAR	N.	ὁ	ἡ	τό
	G.	τοῦ	τῆς	τοῦ
	D.	τῷ	τῇ	τῷ
	Ac.	τόν	τήν	τό
PLURAL	N.	οἱ	αἱ	τά
	G.	τῶν	τῶν	τῶν
	D.	τοῖς	ταῖς	τοῖς
	Ac.	τούς	τάς	τά

! Accent în cazul flexiei
 există doar la G, D
 sg/pl. În rest accentul este arătat.
 ὁ, ἡ, οἱ, αἱ = atone
 fructific

DUAL: N, Ac, V = τῷ/τά
 G, D = τού/ταύ

Declinarea I

majoritatea sunt substantivele feminine. Există și unele neutre. Are trei subdiviziuni, doar la singular, în funcție de cantitatea sau de tipul vocalic al tonei. La plural toate acestea se unesc, prezentând derivate comune.

I. prima subdiviziune este în -α *para* (substantive cu α în finală, precedat de ε, ι, ρ);

II. a doua subdiviziune este în -α *impara* (substantive al căror α finală

este precedat de orice în afară de $\epsilon, \iota, \epsilon$).

III. o trisubdiviziune este a substantivelor terminate în $-y$ (nu există sufixe distinctive care nă arată y).

Deoarece α pur poate să aibă o cantitate fix lungă, fix scurtă (predomină cea scurtă), α impur se lungeste doar la G/D sub forma y . α pur este lung când cuvântul este accentuat pe finală ori pe silaba penultimă. α pur este scurt când cuvântul este accentuat pe antipenultimă sau pe ultima cu circumflex.

NUMĂRUL	CĂZ	DECLINAREA ÎN α PUR	DECLINAREA ÎN α IMPUR	DECLINAREA ÎN $-y$
SINGULAR	N.	$-\alpha$	$-\alpha$	$-y$
	G.	$-\alpha s$	$-y s$	$-y s$
	D.	$-\alpha$	$-y$	$-y$
	Ac.	$-\alpha v$	$-\alpha v$	$-y v$
	V.	$-\alpha$	$-\alpha$	$-y$
PLURAL	N.		$-\alpha \tilde{u}$	
	G.		$-\tilde{u} v$	
	D.		$-\alpha y s$	
	Ac.		$-\alpha s$	
	V.		$-\alpha l$	

DUAL: N, Ac, V = $-\alpha$

G, D = $-\alpha l v$

Terminatia de G. plural, la declinarea I, provine din contragere și are întotdeauna accent circumflex:

$-\alpha + -\tilde{u} v$
 $-\tilde{u} v$

Accentul pentru substantivele de declinarea I fiind să se poartze pe vocala dată de N sg. N sg. ne arată pe a căia moră trebuie să stea accentul (indiferent de silabă). $-\alpha l$ și $-\alpha$ în finală sunt neputi pentru accent.

Declinarea I masculine

Masculinele au numai timă lungă: $-\alpha / -y$. At la N sg. $-s$ (nu se repetă la V) $\Rightarrow$ V sg $\neq$ N sg. V sg. are timă lungă: $-\alpha / -y$. Există și mas-

culine cu vocala timi scurtă. Marculinele de declinare I se termină de obicei, în -tyś: δεσνότης, δέσνота [v. sg.]. În această categorie intră și numele de popoare: Πέρους / Γέτης, Πέρσα / Γέτα [v. sg.]. Această categorie conține și substantive compuse: γεωμέτης (< γῆ = (pământ) + μετρέω, -ῶ = (a măsura) / γεωμέτρα [v. sg.]. Genitivul singular al marculinelor de declinare I reprezintă o formă înfrumusețată de la declinarea a II-a [desinență: -ου]. În cea ce privește flexiunea acestora, substantivele care au: -ας la N. sg. păstrează α. Cele terminate în -ης se declină precum substantivele feminine (poate apărea Vocativul singular în -α scurt). Apare -α pentru substantivele din dialectul doric: πορῆα.

Exemple:

N. ὁ δεσνότης
G. τοῦ δεσνότου
D. τῷ δεσνότῳ
Ac. τὸν δεσνότῳ
V. ὦ δέσνота

N. V. αἱ / ὦ δέσνотαι
G. τῶν δεσνότων
D. τοῖς δεσνόταις
Ac. τοὺς δεσνότας
N, Ac, V τὸν δεσνότα
G, D. τοῖν δεσνόταιν

N. ὁ νεανίας
G. τοῦ νεανίου
D. τῷ νεανίῳ
Ac. τὸν νεανίαν
V. ὦ νεανία

N. αἱ / ὦ νεανίαι
G. τῶν νεανιῶν
D. τοῖς νεανίαις
Ac. τοὺς νεανίας
N, Ac, V τὸν νεανία
G, D. τοῖν νεανιῶν

Declinare I contrasă

Atât femininele cât și marculinele pot avea forme contrase. Ambele genuri au o timă lungă în -α pur / -η. Pentru mare. N. sg. terminată este -ας / -ης, V = α / η. Contragerea rezultă din contopirea vocalii timi mei -α / -η cu o vocală precedentă ε / α.

$$\alpha + \alpha = \bar{\alpha}$$

$$\epsilon + \alpha = \bar{\alpha} \text{ [}\epsilon \text{ precedat de } \epsilon, \rho, \chi \text{]}$$

$$\epsilon + \alpha = \eta \text{ [}\epsilon \text{ precedat de consoană]}$$

Accentul în contragere:

Accentul se păstrează ca la N. sg. Finala nu fluctuează în cantitate. Contragerea are întotdeauna cantitate lungă.

Ex: N.V. Ἄβυρᾶ
 G. Ἄβυρᾶς
 D. Ἄβυρᾶς
 Ac. Ἄβυρᾶν

N.V. Ἀβυρᾶι (stăruie zeilor) / Ἀβυρᾶι (cetate)
 G. Ἀβυρᾶν
 D. Ἀβυρᾶς
 Ac. Ἀβυρᾶς

N.Ac.V Ἀβυρᾶ
 G.D. Ἀβυρᾶν

Declinarea II

Prodomină masculinile. Apoi neutrele. O/E altmădă înaintea derivatei. Masculinele și femininele au flexiune identică. Se face o distincție între animat și inanimat. Între animale (masculine și feminine) nu se face distincție: N = -ος; -ου / G = -ου.
 m. f. n.

Substantivele declinării a II-a desemnează nume de arbori și a se face din arbori (βύβλος, -ου = papir / ἄρκος, -ου = păr), nume de stări civile feminine (ονός, -ου = noră / παρθένος, -ου = fecundă) și unele neclarificate (νόσος, -ου = boală [a nu se confunda cu νόσος, -ου = învală, ἑδός, -ου = cale], Αἴγυπτος, -ου = Egipt / Ρόδος, -ου = Rhodos). Neutrele au N = Ac = V. La masculine și feminine N = -ος, Ac = -ου, V = -ε (forma substantivului) derivanta o. Accentul tinde să rămână ca la N sg. [singura excepție: ἀδελφός, ἀδελφε]. Substantivele cu accent pe finală (oxitoni) obțin pe a și spomena (anaplex) la G și D sg/pl. -ου final (N, V pl) este marcat pt. accent. [o excepție: θεός are N = V].

DUAL: N, Ac, V = -ω
 G, D = -ου

CAZ	SINGULAR		PLURAL	
	MASCULINE FEMININE	NEUTRE	MASCULINE FEMININE	NEUTRE
N	-ος	-ου	-ου	-α
G	-ου	-ου	-ων	-ων
D	-ω	-ω	-ους	-ους
Ac	-ου	-ου	-ους	-α
V	-ε	-ου	-ου	-ου

Verbe nereguleti

φέρω → [a dūce, a porta] = οἴσω (viter) / ἔνεγκον-α (auist) / ἔνευονα (perf)

λέγω $\rightarrow$ [α γίνε, α γίνω] = ἔρω (vūtn) / ἔλεξα (αὐίστ ἱ) / ἔπεινα, ἔπεικα (αὐίστ ἱ) / ἔργα (perfect);

ἐργάζομαι $\rightarrow$ [a merge] = ἐλέγξομαι (nāto) / ἄλθον (aoust) / ἄλθω, ἐλέγλυθα (=

$\epsilon\upsilon\phi\acute{\iota}\sigma\kappa\omega \rightarrow [a\ g\acute{o}\eta] = \epsilon\upsilon\phi\acute{\iota}\sigma\omega$ (water) / $\eta\tilde{\epsilon}\phi\omicron\upsilon$ (acoust) / $\eta\tilde{\epsilon}\phi\eta\kappa\alpha$ (perfect);

γίνομαι → [a nasit] = γενέσθαι (vññ) / ἐγενόμην (aonistñ) / γέγονα (perfect)
γεγέννημαι (perfect middle);

$\tau(\Theta_{\text{type}}) \rightarrow [\text{gpmu}] = \frac{\Theta_{\text{flow}}(\text{ruler}) / \tau(\Theta_{\text{type}}(\text{arise}))}{\Theta_{\text{deg}}(\text{imperfect}), \tau(\Theta_{\text{type}}(\text{perfect}))}$

τέτω → [α ναστή] = ἔτικτον (imperfect) / τέττω (vulgar) / ἔτεκον (archaic) / τέτεγμαι (perfect);

$\delta\epsilon\acute{\alpha}\omega \rightarrow [a\text{ redia}] = \begin{matrix} \text{\texttt{\text{ἐ}ῶ\rho\omega\nu} (imperfect)} / \text{\texttt{\text{ὄ}ψομα} (middle)} / \text{\texttt{\text{εἶ}δον} (aorist)} / \\ \text{\texttt{\text{εἶ}δρακα} (perfect)}; \end{matrix}$

λαμβάνω → [a dɛlɛŋa] = λαμβάνω (verb) / έχω (auxiliary) / έλκυσα (perfect);

βουλεύω → [o f̥a.t̪i] = εύσω (n̥i.ta) / ἐβούλευσα (a.u̯i.st) / βεβούλευκα (be.f̥e.d)

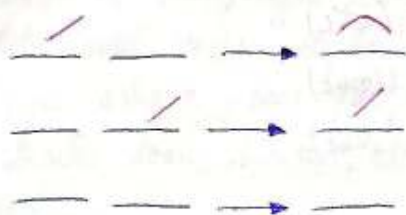

Verbe irregulati

$$\Sigma + \tilde{\alpha} \rightarrow \tilde{\alpha} \quad \text{οστέα} \xrightarrow[\alpha]{\text{οστέα}} \text{οστᾶ}$$

Accentul în contragere

- Dacă numele, prin contragere, poartă accent ~ pe finală, încă de la N. sg., va purta accent ~ pe tot parcursul paradigmei;
- Dacă accentul numelui este retras la N. sg. atunci el rămâne stabil pe acea silabă pe tot parcursul flexiunii.

- Adjectivele contrase poartă accent ~ pe finală, indiferent de locul lui, cu excepția N, Ac, V. dual, unde este ascuțit în cu excepția adjectivelor compuse, care au accent retras încă de la N. sg.:

περιπλους

ἄρχυρος → ἄρχυρῶς

ἄρχυρέα → ἄρχυρᾶ → ἄρχυρῶν

διπλό-η → διπλή

- Există și adjective care nu se contrag la toate cazurile:

ἑνύου → pl și dual [N, Ac, V] = εὐνοα

ἄπλου → pl și dual [N, Ac, V] = ἄπλᾶ

N. sg = V. sg ⇒ -ου

În κοινή, substantivele contrase de declinare aῖ-a, au suferit transformarea lui ου în -οο: νόος → νόος (G).

Ex: νόος, νόος

singular

N, V δ νόος / νόος
G. τῷ νό-ου = νόῳ
D. τῷ νό-ω = νῷ
Ac. τὸν νό-ον = νοῦν

plural

N, V οἱ νο-οι = νοῖ
G. τῶν νο-ων = νῶν
D. τοῖς νο-οις = νοῖς
Ac. τοὺς νο-οὺς = νοῦς

dual

N, Ac, V νο-ω = νῶ
G, D νο-οιν = νοῖν

οστέον, οστέων

(neutru)
singular

N, Ac, V ὀστέον → ὀστεῶν
G. ὀστέ-ου = ὀστοῦ
D. ὀστέ-ω = οστοῖ

plural

N, Ac, V ὀστέ-α = ὀστέα
G. ὀστέ-ων = ὀστέων
D. ὀστέ-οις = ὀστοῖς

dual

N, Ac, V ὀστέ-ω = ὀστοῦ
G, D ὀστέ-οιν = ὀστοῖν

Declinarea aῦ-a attică

Există în limba greacă veche un număr redus de nume a căror etimă în -o, apar -w elafonizată acufonă apar în dialectul attic.

Ex: λαχώς ; ἑλώς ; καλώς

$\begin{matrix} \epsilon \\ \downarrow \\ -\eta - o(s) \\ \uparrow \\ \omega \end{matrix}$

λεώς (attic)
 λῳός (ionic)
 λῳός (doric)

νεώς (attic)
 νῳός (ionic)
 νῳός (doric)

Există un singur substantiv feminin ἑώς (attic); ἡώς (ionic);

Reguli de flexiune

Supra-w apar modificări:

- o/u dispar, iar -e se subsonorizează la u:
- neutrele, la N, Ac, v pl, au -α;
- accentul rămâne stabil și ascuțit pe silaba de la N.sg;
- -w continuă scurt pentru acuzativ.

În cazul dispar, iar numele revine la forma de -o.

Poate apărea ~ pe finală la G. și D., prin analogie cu substantivele al căror N va finală ~.

Ex: ὁ λεώς

Singular

N, v. λεώς

G. λεω - ~~ος~~ = λεώ

D. λεω - ~~ω~~ = λεώ

Ac. λεω - ~~ος~~ = λεών

plural

N, v. λεω - ~~αι~~ = λεών

G. λεω - ~~ων~~ = λεών

D. λεω - ~~εις~~ = λεών

Ac. λεω - ~~ους~~ = λεών

dual

N, Ac, v λεω - ~~ω~~ = λεών

G, D, λεω - ~~ων~~ = λεών

Declinarea a m-a

Este o declinare atrumatică.

cuprinde toate numele cu termina în consoană, alături de animate cât și inanimate. Operază o distincție morfologică între animat și inanimat.

Este mai veche decât primele două declinări pentru că ea conține tipuri morfologice arhaice, care fac parte din lexic.

Dintre toate terminale, atrumaticile au păstrat cel mai bine flexiunea limbii indo-europene.

Trăsături

- alternanța vocalilor predominantiale;
- alternanța accentului;
- disinențele de sorginte indo-europeană.
- Alternanța vocalii predominantiale
  - Nsg = lung
  - Restul flexiunii: vocala este scurtă înaintea de disinență (silaba predominantială).

Ex: N: -η-; -ω-
Rest: -ε-; -ο-

η/ε }
ω/ο } ALTERNANȚA DE CANTITATE

- o/ε = ALTERNANȚA DE TIMBRU ⇒ o = xl, Ac, v. / ε = în rest.

Ex. alternanța de cantitate:

φρῆν φρῆνός
δαίμων, -όρος

alternanța de timbru:

N.sg. γένος / G.sg. *γένεος-ος
Rest: γένεο- / γένους

• Alternanța accentului

- 1) pentru monosilabice, accentul trece pe finală la G/D. la toate cazurile (Nsg. au o singură silabă) la fel.

Ex: Nsg. φρῆν Hpl. φρέν
G.sg. φρεν-ός G.pl. φρενῶν
D.sg. φρεν-ί D.pl. φρεσί

- 2) se întâmplă în la gradele de nume terminate în -ε:

μήτηρ, -ος

- 3) se întâmplă și la vocative.

Nsg. πατήρ / Vsg. πάτερ

• Tipologia temelor de declinație III

- 1) temele în ocluzivă (guturală, labială, dentală, -vc-).
- 2) temele în siflantă (-s)
- 3) temele în sonantă (lichidă [l, r]; nazală [v]; semivocală [j, f]) (de la ultimii trei vocale reponțizate astfel:
  - în vocală → -i/-u/-o/-w-;
  - în diftong → -ai/-ei/-ou-;

• Derivatele

Au fost preluate din indoeuropeană. Reprezintă procedul general al îngrădărilor flexiuni atermatice. Accentul a menținut ca la N.sg. Excepție monosilabiile.

CAZ	SINGULAR		PLURAL	
	MASC / FEM.	NEUTR.	MASC / FEM.	NEUTR.
N.	-s (sigmatic) vocală lungă nu- distinguită (sigmatică)	-tema (des φ)	-es	-ǻ
Ac.	-v -ǻ (< v)	-tema	-s / -as	-ǻ
V.	-tema -(=) N	-tema	-(=) N.pl (-es)	-ǻ
G.	[independența lui -os = tema] -os		-ov	
D.	[independența lui -u] -u		-ou -eou / -ou (des. eolice)	

- dual: N.Ac.V = -e
- G.D = -ou

Declinația III-a în ocluzivă

Substantivele acestei declinații sunt cele mai bine reprezentate. Există unele foarte ocluzive, mai puțin, însă, în aspirat. Majoritatea sunt sigmatice [Nz -s / vz = N.sg / Ac.sg = ǻ / Ac.pl = ǻs]. Majoritatea nu compun alternanță vocalică predictibilă. Reprezintă cea mai regulată formă a declinației III-a. aplică regula neutrelor (N=Ac=V). Tema în ocluzivă când întâlnește o siflantă (-s Nzg / -ou Dpl) se asimilează în sonoritate, devenind surdă conștientă:

- la Nzg. → LABIALĂ + -s ⇒ -ψ (p+s)
- GUTURALĂ + -s ⇒ -ϕ (c+s)
- DENTALĂ + -s ⇒ -s = -s
- la D. pl → ψ
- ϕ
- s

ASIMILAREA presupune două forme diferite; alăturate / apropiate și fiind să devină identice în funcție una de la cealaltă caracteristici articulare. Poate fi: a) parțială (acomodare); b) totală / a) progresivă; b) regresivă.

În cazul monosilabicilor cu tema în ocluzivă aspirată se produce disimilarea / diferențierea (disimilarea aspiratelor) la Nsg / D-pl.

DISIMILAREA reprezintă inversul asimilației. Este tendința de diferențiere a două forme identice sau cu unele caracteristici comune aflate în contact. Este progresivă ori regresivă. Este rară.

1) N. sg. $\theta\epsilon\lambda\acute{\iota}\varsigma$ [tema: $\tau\epsilon\lambda\acute{\iota}\varsigma$]

G. sg. $\tau\epsilon\lambda\acute{\iota}\varsigma$ * Hsg < $\tau\epsilon\lambda\acute{\iota}\varsigma$ - s
D-pl $\tau\epsilon\lambda\acute{\iota}\varsigma$ - s - $[\theta\epsilon\lambda\acute{\iota}\varsigma]$
- $\xi\epsilon$ (sunda)

2) dentală + dentală $\Rightarrow$ s + dentală

$\pi\acute{\epsilon}\pi\epsilon\lambda\theta - \tau\acute{\alpha}\lambda\epsilon \Rightarrow \pi\acute{\epsilon}\pi\epsilon\lambda\tau\acute{\alpha}\lambda$
↓
s

3) consoană aspirată / spirit aspirat (element vocalic) + cons. aspirată $\Rightarrow$ sunet / spirit -lin

$\phi\epsilon\upsilon\gamma\omega$
Perf: $\phi\acute{\epsilon} - \phi\epsilon\upsilon\gamma\alpha \Rightarrow \pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\upsilon\gamma\alpha$
↓
π

$\xi\acute{\chi}\omega$
* $\xi\acute{\chi}\omega$ - $\xi\acute{\chi}\omega$ } $\Rightarrow \xi\acute{\chi}\omega$

• Flexiunea

$\kappa\acute{o}\rho\alpha\varsigma, -\alpha\kappa\omicron\varsigma$ (s): tema: $\kappa\omicron\rho\alpha\kappa$ - (gnturală)

N.V. $\kappa\acute{o}\rho\alpha\varsigma$	N.V. $\kappa\acute{o}\rho\alpha\kappa\epsilon\varsigma$
G. $\kappa\acute{o}\rho\alpha\kappa\omicron\varsigma$	G. $\kappa\acute{o}\rho\alpha\kappa\omega\omicron\varsigma$
D. $\kappa\acute{o}\rho\alpha\kappa\iota$	D. $\kappa\acute{o}\rho\alpha\kappa\acute{\iota}\varsigma$
Ac. $\kappa\acute{o}\rho\alpha\kappa\alpha$	Ac. $\kappa\acute{o}\rho\alpha\kappa\alpha\varsigma$

• Anomalia ale temelor în ocluzivă

1) Există N. sg. supramarcat: • $\alpha\lambda\acute{\omega}\nu\eta\varsigma, -\acute{\epsilon}\kappa\omicron\varsigma$

• $\pi\alpha\upsilon\varsigma, \pi\omicron\delta\omicron\varsigma$

cădere +
desagire
compensatorie
 $\pi\omicron\delta\omicron - s \Rightarrow$ fals supramarcat

2) Vsg = tema: • $\gamma\omicron\nu\acute{\eta}, -\alpha\upsilon\acute{o}\varsigma$ • $\pi\alpha\acute{\iota}\varsigma, \pi\alpha\iota\delta\acute{o}\varsigma$ • $\acute{\alpha}\nu\alpha\varsigma, -\kappa\tau\omicron\varsigma$
Vsg = $\gamma\acute{o}\nu\alpha\iota$ Vsg = $\pi\alpha\acute{\iota}$ Vsg = $\acute{\alpha}\nu\alpha$

3) Timela în -α- / -ιδ- / -ιθ-. Accentul este retras. Nu au dentală joasă. Ea este provenită din sufixul de lărgire. Nsg și Vsg = temă dentală: -ι(-ς).

N, V, Ac: αγ

pl (partiale) } ⇒ Ac.sg = -ι(ν)
V.sg = -ι
NAc/V.pl = -εις

Ex. χάρς, -ιτος tema: χαριτ-
Nsg: χάρς
Acsg: χάριν
Vsg: χάρει

ἐλπίς, -ιδος (sperantā / nādijdi)
t: ἐλπίς

N.V. ἐλπίς ἐλπίδες
G. ἐλπίδος ἐλπίδων
D. ἐλπίδι ἐλίσι
Ac. ἐλπίδα ἐλπίδας

dual: ἐλπίδε / ἐλπίδων

γύψ, -πος
t: γυπ

N.V. γύψ γύπες
G. γυπός γυπῶν
D. γυπί γυπῖ
Ac. γυπᾶ γυπάς

dual: γυπε / γυπῶν

θρίξ, τριχός

N.V. θρίξ τρίχες
G. τριχός τριχῶν
D. τριχί θριξί
Ac. τρίχα τρίχας

dual: τρίχε / τριχῶν

• Temă în grupul dentalic -ντ-

Grupul -ντ- reprezintă un vechi sufix indoeuropean de formare a particulelor active. În indoeuropeană acest tip nominal -ντ- era în trezime sigmatic (Nsg: -ς). În limba greacă se constituie trei grupe -ντ-: -οντ- (asigmatic; Nsg: -ων); -αντ- / -εντ- (sigmatic). N. sg de la cele în -οντ- poate fi pus pe seama analogiei cu timela în -ον: δαίμων, -ονος.

• Excepții sigmatic la timela în -οντ-: [ἰδούς, ἰδόντος / διδούς, διδόντος / δούς, δόντος (< δίδωμι)]. Genul acestor timae este masculin dar pot fi și neutru. Pe timela în -ντ- s-au format participii (prezentați aici ca verbe active / pasive; hitorul activ), substantive, chiar și adjective propriu-zise (πάς, πᾶσα, παν / G: παντός)

- Flexiunea în -υτ-: când se întâlnește cu o diftongă, grupul cade în întregime; lungimea compensatorie a vocalei inițiale.

vocala -υτ- + -σ[-]

ε → ελ

ο → ου

ᾱ → ᾱ

- N. sg.: -ελς (fără υτ) • D. pl.: -ελσιν
- ᾱς
- ους (când e sigmatic)

- V. sg = tema (fără τ final) ⇒ -υ
- pentru substantive / adjective
- în pt. participii cu valoare substantivale / adjectivale

- V. sg. homeric - ᾱ (fără υτ): Πολυδάδᾱ, -αυτῶς (Vsg = Nsg).

Participiile monosilabice nu transformă accentul pe finală la G și D, potrivit legii de accentuare a monosilabice:

participiul <ελμι>:

	mascul.	fem.	mascul.	fem.
N.	ὄν	ὄν	όντες	όντα
G.	όντος		όντων	
D.	όντι		ούσιν	
Ac.	όντα	~~όν~~ ὄν	όντας	όντα

N. Ac. V = ὄντες

G. D = ὄντων

Exemple

γέρων, -οντος

- N. γέρων γέροντες
- G. γέροντος γέροντων
- D. γέροντι γέροντι
- Ac. γέροντα γέροντας
- V. γέρον γέροντες

γέροντε / γέροντων

γίγας, -αντος

- N. γίγας γίγαντες
- G. γίγαντος γίγαντων
- D. γίγαντι γίγαντι
- Ac. γίγαντα γίγαντας
- V. γίγαν γίγαντες

γίγαντε / γίγαντων

λύω: part. acc. pariv = λυθείς / λυθέν

N. λυθείς λυθέν

λυθέντες λυθέντα

G. λυθέντος

λυθέντων

D. λυθέντι

λυθεῖσι

Ac. λυθέντα λυθέν

λυθέντας λυθέντα

V. λυθέν

λυθέντα

• Temelie în si-flantă -s

Sunt de origine indoeuropeană. Evoluția si-flantă în latină, -s rotacizată intervocalic iar în gracă dispune cu /f/ în contragerie vocală aflate în hiat. Există 4 tipuri de si-flantă. Restul temelor indoeuropene în -s s-au păstrat fragmentar.

Clarificarea se face după vocalismul silabei predominantiale:

a) * -es- / -os- : alternanță -e/o- : γένος, -ους [γένος, *γενεσ-ους]

b) * -es- : alternanță -η/-ε- : ἑωκράτης, -ους [ἑωκράτης, -ους]

c) * -os- : alternanță -ω/-ο- : αἰδώς, -ῶς [αἰδώς, αἰδοῶς-ος]

d) * -as- : fără alternanță : κρέας [κρέας, -ος ⇒ κρέως]

• Contragerile vocalelor în hiat:

$\alpha + \begin{matrix} \circ \\ \swarrow \searrow \\ \omega \end{matrix} = \omega$

$\epsilon + \begin{matrix} \epsilon \\ \swarrow \searrow \\ \epsilon \end{matrix} = \epsilon\epsilon$

$\alpha + \alpha = \omega$

$\alpha + \alpha = \omega$

$\alpha + \epsilon = \alpha$

$\epsilon + \alpha = \omega$

$\epsilon + \alpha = \eta$

-s final al temei și păstrată. La D. apar doi -σ (-σ- + -σι): οφ/σ (în dialectul attic). Ex: γένεσ-σι = γένεσι

-εσι = γένεσι (disinență etică).

• Tipul γένος, -ους. Apare numai. Are alternanță de silabe în predominanță. -σ intervocalic cade. Vocalele în hiat se contrag. La acest tip par 3 grupuri: $\epsilon + \alpha = \omega$ / $\epsilon + \epsilon = \epsilon\epsilon$ / $\epsilon + \alpha = \eta$.

Ex: Singular N. Ac. V. $\gammaένος$
 G. $*\gammaένε\sigma\phi - \sigma\varsigma = \gammaένους$
 D. $*\gammaένε\sigma\phi - \iota = \gammaένει$

Plural N. Ac. V. $\gammaένε\sigma\phi - \alpha \gammaένη$
 G. $*\gammaένε\sigma\phi - \omega\nu \gammaένων$
 D. $\gammaένε\sigma\phi - \sigmaι \gammaένεσι$

Dual N. Ac. V. $*\gammaένε\sigma\phi - \xi \gammaένει$
 G. D. $*\gammaένε\sigma\phi - \sigmaιν \gammaένουν$

• Tipul Σωκράτης / tipul τριήρης

Cuprinde animati (nume propriu bărbătesc, substantive, adjective de clasă a II-a cu 2 terminatii: $-ης$ (masc/fem.) $-εις$ (= tema [neutr]). Are alternanță de cantitate în predicamentiale: $-η - / -ε -$. $-ο-$ intravocalic code; vocale rămase în hiat se contractă în dialectul attic. $Vsg = \text{tema} + \text{accent retras}$. În dialectul attic $Npl = Acpl = Vpl = -εις$. Dialectal $Ac. pl = -εας < -εϋς$. Adjectivele au flexiune identică cu a substantivelor; la neutrul pl. $N = Ac = V = -η < -ε\sigma\phi - \alpha$.

Flexiunea.

N. Σωκράτης
 G. Σωκράτους $< *Σωκράτε\sigma\phi - \sigma\varsigma$
 D. Σωκράτει $< *Σωκράτε\sigma\phi - \iota$
 Ac. Σωκράτη $< *Σωκράτε\sigma\phi - \alpha$
 V. Σώκρατες = tema

N. B. Ac. sg. $-η$ (formă hipocorectă):
 Σωκράτην

• G. sg. $-οο$ (prin analogie cu numelele de dial. I): Σωκράτοο

Singular

N. τριήρης
 G. τριήρους $< *τριήρε\sigma\phi - \sigma\varsigma$
 D. τριήρει $< *τριήρε\sigma\phi - \iota$
 Ac. τριήρη $< *τριήρε\sigma\phi - \alpha$
 V. τριήρης.

Plural

N. V. Ac. τριήρεις $< *τριήρε\sigma\phi + \epsilon\varsigma$
 G. τριήρων $< *τριήρε\sigma\phi + \omega\nu$
 D. τριήρεσι $< *τριήρε\sigma\phi + \sigmaι$

Dual: N. Ac. V. τριήρει
 G. D. τριήρου

- Tipul κλῆς < * κλέφες = vestit, ilustra.

Acuș tip cuprinde nume propriu bărbătesc: Ἡρακλῆς, Περικλῆς. Au forma de singular. -ο- intervocalic dispare dar η -F- (prima dată codă apoi -F-). Bigama (-F-) nu lară să se contracte vocalile în hiăt din cauza rezultatul este -ει-. Veg = tema + accent retras.

N. - κλῆς < * - κλέφης_{ου} ⇒ Ἡρακλῆς

G. - κλέους < * - κλέφης_{ελ}-ος ⇒ Ἡρακλέους

D. - κλέει < * - κλέφης_{ει}-ι ⇒ Ἡρακλεῦ

Ac. - κλέη < * - κλέφης_{ει}-ᾱ ⇒ Ἡρακλέα

V. - κλέυ < * - κλέφης_{ει} ⇒ Ἡράκλεις

- Tipul αἰδώς

Cuprinde substantive feminine (χρῶς - piele). Au numai forme de singular. Te este în -ος cu alternanță de cantitate în predominantială: -ως / -ος. -ο- în vocalic codă iar vocalile aflate în hiăt se contracte în dialectal altc. Există substantive de tipul χέλως, ὠτος.

N. αἰδώς

G. αἰδῶς < * αἰδῶς_ω-ος

D. αἰδέει < * αἰδῶς_ω-ι

Ac. αἰδῶ < * αἰδῶς_ω-ᾱ